

Zofia Kubiszyn-Mędrała
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
zofia.kubiszyn-medrala@uj.edu.pl

Monika Szpiczakowska
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
monika.szpiczakowska@uj.edu.pl

WSPOMNIENIE O PROFESOR ZOFII KURZOWEJ (W PIĘTNASTĄ ROCZNICĘ ŚMIERCI)

Słowa kluczowe: historia polskiego językoznawstwa, polscy językoznawcy, Zofia Kurzowa
Keywords: history of Polish linguistics, Polish linguists, Zofia Kurzowa

W maju tego roku mija piętnaście lat od śmierci prof. dr hab. Zofii Kurzowej, wybitnej uczoney – językoznawcy, badaczki polszczyzny kresowej i współczesnej, wieloletniego kierownika Zakładu (później Katedry) Współczesnego Języka Polskiego w Instytucie Filologii Polskiej (obecnie Wydział Polonistyki) UJ.

Prof. Zofia Kurzowa urodziła się 16 kwietnia 1931 r. we Lwowie. Rodzice byli nauczycielami lwowskich szkół średnich. Ojciec – Stefan Kawyn, absolwent lwowskiej polonistyki, uczeń Wilhelma Bruchnalskiego i (przede wszystkim) Juliusza Klei-nera, literaturoznawca – publikował studia i artykuły, także publicystyczne, m.in. w „Życiu Sztuki”, „Roczniku Literackim”, „Pamiętniku Literackim”, a jego książka habilitacyjna z 1937 r. *Cyganeria warszawska* była pierwszą polską monografią grupy literackiej (Starnawski 1969). W niespełna trzy dziesiątki lat później jego córka napisze pierwszą monografię, także charakteryzującą, ale pod względem językowym, inne środowisko – wileńskich filomatów.

Był też S. Kawyn czynny w środowisku lwowskiej młodej inteligencji, m.in. założył Klub Pracowników Kultury Współczesnej, w którym spotykali się uczeni i artyści. Przy tym Klubie powstał w 1933 r. Klub Filmowy Awangarda. W obu przedsięwzięciach brała udział żona S. Kawyna – Zofia Kawynowa (Radkiewicz 2015), także absolwentka polonistyki lwowskiej i Studium Pedagogicznego przy Uniwersytecie Jana Kazimierza.

Dom rodzinny Zofii Kurzowej – polski dom inteligencki na Kresach – miał decydujący wpływ na ukształtowanie się jej osobowości, wyposażył ją w takie typowo inteligenckie cechy, jak zamiłowanie do książek, wierność zasadom, poczucie misji do wypełnienia.

W marcu 1945 r. rodzina Kawynów opuściła Lwów. Ojciec, dokończywszy przerwana przez wybuch wojny habilitację, został za przyczyną J. Kleinera zastępcą profesora na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, matka podjęła pracę nauczycielską w liceum w Łodzi, wykładała też na kursach dla nauczycieli polonistów (Ruszczykowska 2007). Na Uniwersytet Łódzki przeszedł również z KUL-u w 1950 r. S. Kawyn (Starnawski 1969).

Prof. Kurzowa maturę zdała w Lublinie w 1950 r., po czym odbyła studia polonistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim, zakończone magisterium. Jej praca magisterska została opublikowana w „Języku Polskim” w 1955 r. Rozprawę doktorską o języku filomatów i filaretów obroniła na Uniwersytecie Warszawskim w 1962 r. Habilitowała się na UJ w 1970 r., podstawę przewodu stanowiła monografia *Polskie rzeczowniki męskie na -o na tle słowiańskim*. Tytuł profesora nadzwyczajnego otrzymała w 1975 r., zwyczajnego w 1985 r.

Za swoich nauczycieli prof. Kurzowa uważała Kazimierza Nitscha, Zenona Klemensiewicza i w pewnym stopniu Witolda Doroszewskiego.

Pracę zawodową rozpoczęła na Uniwersytecie Warszawskim, następnie pracowała w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Katowicach i Krakowie, a od 1969 r. na stałe związała się z Instytutem Filologii Polskiej UJ. W latach 1972–1981 była wicedyrektorem Instytutu, od 1978 r. aż do przejścia na emeryturę w 2001 r. kierowała Zakładem (później Katedrą) Współczesnego Języka Polskiego. W latach 1976–1989 organizowała i prowadziła jako kierownik zespołowe badania języka telewizji polskiej, a w latach 1981–1989 badania języka i kultury Polonii w krajach socjalistycznych¹.

Osoba ojca prof. Kurzowej, znakomitego badacza recepcji dzieł Mickiewicza, zaważyła zapewne na wyborze przez nią drogi naukowej, której główny kierunek wytyczały badania nad polszczyzną kresową. Jednak najważniejszy impuls do zaangażowania się w tę problematykę, jak sama kiedyś powiedziała, szedł stąd, że – podobnie jak cała rodzina – pochodziła z Kresów. Z czasem dołączyła się do tego świadomość przypadającej jej w udziale misji jako „ostatniemu z językoznawców mogących utrwalić ten fragment języka polskiego”.

1 Taki był ogólny zakres badań prowadzonych przez wielu językoznawców. Zofia Kurzowa w tym zespole zajmowała się językiem polskim na Kresach Wschodnich.

Problematyka kresowa występuje w całym bogatym dorobku naukowym Z. Kurzowej, począwszy od pierwszych artykułów i książek poświęconych językowi filomatów i filaretów, poprzez książkę o stylizowanym na kresowość języku powieści powojennych, aż po późniejsze prace opisujące sytuację społeczno-kulturalną i językową Polaków na Litwie, Białorusi i Ukrainie. Największym dokonaniem uczonej są jednak dwie monografie stanowiące syntezę dziejów polskiego języka kresowego: *Polszczyzna Lwowa i kresów południowo-wschodnich do 1939 roku* (1983, ²1985, ³2006) oraz *Język polski Wileńszczyzny i kresów północno-wschodnich XVI–XX w.* (1993, ²2006).

Pierwsza z tych monografii koncentruje się na opisie dialektu południowokresowego w XX w., szczególnie zaś w ostatnim dziesięcioleciu jego funkcjonowania w obrębie państwa polskiego. Ostatni okres w dziejach tej odmiany polszczyzny został przedstawiony na tle jej historii i na tle dziejów ziem południowo-wschodnich. Rozważania dotyczące historii języka polskiego na Kresach południowych zawierają opis początków polszczyzny na Rusi Czerwonej, jej rozwoju, wzajemnych wpływów polsko-ruskich, rosnącego prestiżu społecznego odmiany kresowej i jej oddziaływania na polski język literacki. Ukazują także w aspekcie historycznym wewnętrzne zróżnicowanie polszczyzny południowokresowej. Następująca po tych rozważaniach analiza pochodzącego z różnych źródeł mówionych i pisanych materiału językowego pozwoliła prof. Kurzowej odtworzyć system gramatyczny i słownictwo dialektu południowokresowego. Z kwestii gramatycznych najwięcej uwagi Z. Kurzowa poświęca wymowie jako jednej z głównych cech odróżniających polszczyznę południowokresową od innych regionalnych odmian języka polskiego. Sporo miejsca zajmuje również opis słownictwa, które Autorka zestawia w słowniku liczącym ok. 820 haseł jednowyrazowych i 140 frazeologizmów. Przedstawiony materiał leksykalny w dalszej kolejności poddaje wszechstronnej analizie, polegającej na wyznaczeniu zasięgów geograficznych badanego słownictwa, wyodrębnieniu w nim warstw funkcjonalnych i semantycznych, wskazaniu występujących w tym słownictwie elementów obcych i neologizmów. Tego rodzaju wieloaspektowa interpretacja umożliwiła ukazanie bogactwa leksyki Kresów południowych, wynikającego z różnego pochodzenia jej składników, ich rozmaitych zasięgów terytorialnych, zakresu funkcjonalnego oraz wartości ekspresywnej i stylistycznej. W omawianej monografii poza typową metodą filologiczną prof. Kurzowa posłużyła się także metodami stosowanymi w socjolingwistyce oraz badaniach bilingwizmu i kontaktów językowych. Pozwoliło jej to wydzielić w polszczyźnie południowokresowej takie uwarunkowane statusem społecznym użytkowników oraz stopniem uzależnienia od języka ukraińskiego odmiany, jak dialekt kulturalny i gwara miejska Lwowa oraz język polski na prowincji. W wyniku wszystkich przeprowadzonych analiz Z. Kurzowa po raz pierwszy w polskiej literaturze językoznawczej dała pełny, konsekwentny opis polszczyzny Kresów południowych, a ponieważ umieściła go na szerokim tle dziejów politycznych, społecznych i kulturalnych tych ziem oraz panujących tam

stosunków narodowościowych, jej książka stała się ważnym dokumentem nie tylko historii języka, ale i historii kultury polskiej.

Druga monografia kresowa prof. Kurzowej poświęcona jest dziejom języka polskiego na Kresach północnych. Wykorzystując dokumenty polskie i ruskie z terenów Wielkiego Księstwa Litewskiego, Autorka ukazuje kształtowanie się i rozwój tego języka, nazwanego dialektem północnokresowym, w okresie od XVI do XX w. Przedstawia go jako dialekt kulturalny, wywodzący się z polskiego języka literackiego przybywającego do Wielkiego Księstwa wraz z polską cywilizacją i kulturą, mający wszystkie systemowo ważne cechy polskie i ewoluujący zgodnie z językiem literackim, choć nieco wolniej, stąd archaiczne w porównaniu z polszczyzną literacką piętno dialektu. Jego drugi charakterystyczny rys stanowią liczne białoruskie wpływy w wymowie, odmianie, składni i słownictwie, wynikające ze stałego kontaktu z językiem białoruskim. Opis stopniowej ewolucji dialektu północnokresowego, najpierw od XVI do XVIII w., a potem w XIX i XX w., poprzedzają rozważania dotyczące dziejów ziem północno-wschodnich oraz przemian w świadomości narodowej ich mieszkańców, spowodowanych przez procesy rutenizacyjne i polonizacyjne. Zdaniem Z. Kurzowej właśnie te ostatnie były głównym źródłem polskości w Wielkim Księstwie Litewskim. Historię kształtowania się polszczyzny północnokresowej prof. Kurzowa doprowadza do czasów najnowszych, ukazując społeczność polską i jej język na Litwie i Białorusi po 1945 r. Omawianą monografię zamyka liczący 1250 haseł słownik regionalizmów północnokresowych łącznie z wyczerpującą charakterystyką tego słownictwa oraz wyodrębniony w postaci osobnego zbioru słownik późnych rusycyzmów. Książka Z. Kurzowej o języku polskim Wileńszczyzny jest niewątpliwie najwybitniejszą pracą poświęconą problematyce dialektu północnokresowego. Porusza ogrom zagadnień historycznych, kulturowych i językowych, przedstawionych na tle obszernej i ze znanostwem skomentowanej literatury przedmiotu. Wraz z *Polszczyzną Lwowa i kresów południowo-wschodnich do 1939 roku* daje obraz języka polskiego na całych Kresach Wschodnich, znacząco rozszerzając wiedzę na ten temat i stwarzając podstawy do dalszych badań szczegółowych.

Spośród prac prof. Kurzowej dotyczących polszczyzny kresowej na uwagę zasługuje jeszcze mająca popularny charakter praca *O mowie Polaków na kresach wschodnich* (1993), wydana w serii „Nauka dla Wszystkich”. Autorka przedstawia w niej całościowy opis dialektów kresowych, będący rezultatem jej wieloletnich studiów i przemyśleń. Podobnie jak w swoich wielkich syntezach charakterystykę cech strukturalnych dialektów poprzedza omówieniem panujących na Kresach stosunków polityczno-społecznych i narodowych, w których wyniku ukształtowały się dialekty kresowe, zamyka zaś uwagami o ich licznych wpływach, zaznaczających się w ciągu wieków w polskim języku literackim.

Drugi, niemal równoległy nurt w działalności naukowej prof. Z. Kurzowej stanowią badania nad systemem słowotwórczym języka polskiego. Zapoczątkowane w warszawskiej szkole językoznawczej W. Doroszewskiego koncentrowały się naj-

pierw na zagadnieniach metodologicznych analizy słowotwórczej. Z czasem przekształciły się w badania materiałowe, których rezultatem są artykuły opisujące historię funkcji różnych przyrostków i kategorii słowotwórczych oraz książka *Złożenia imienne we współczesnym języku polskim* (1976). Praca ta jest pierwszą opartą na dużym materiale monografią złożzeń rzeczownikowych i przymiotnikowych, w której opis i klasyfikacja tych złożzeń dokonane zostały na podstawie synchronicznej analizy słowotwórczej. Wiążą się z nią jako jej dopełnienie artykuły poświęcone struktrom z pierwszym członem *nowo-* w języku polskim oraz problemowi stosunku kompozycji i derywacji w językach słowiańskich.

Z bogatym dorobkiem naukowym w dziedzinie polszczyzny kresowej i słowotwórstwa łączą się prace onomastyczne Z. Kurzowej. Tematyce nazw własnych poświęcone zostały m.in. artykuły: *Nieodmienność i odmiana nazwisk na -o w języku polskim* (1966), *Staropolskie nazwy osobowe na -o (Historia i geografia)* (1967), *Uwagi o nazwach bohaterów Trylogii Sienkiewicza* (1968), *Męskie imiona zdrobniałe i spieszczone w pieśniach ludu polskiego (na podstawie Dzieł wszystkich Oskara Kolberga)* (1970), *Nazwy osobowe na -o w onomastyce literackiej* (1973) oraz monografia *Polskie rzeczowniki męskie na -o na tle słowiańskim* (1970). Jak widać, swoje zainteresowania badawcze w tej dziedzinie Z. Kurzowa skoncentrowała głównie na kategorii słowotwórczo-onomastycznej obejmującej męskie nazwy osobowe (imiona i nazwiska) zakończone na *-o*. W omawianiu problematyki związanej z powyższym typem maskulinów dążyła do wieloaspektowego i całościowego ujęcia danego zjawiska, poszukując jego uwarunkowań w czynnikach tak wewnątrzjęzykowych, jak i zewnętrznych, ukazując jego historię, geografę, zróżnicowanie funkcjonalne w różnych odmianach polszczyzny w ujęciu diachronicznym i synchronicznym. Badając powyższe nazwy w literaturze, Z. Kurzowa zwróciła uwagę na to, że nazwy te mogą być analizowane tak w obrębie onomastyki stosowanej, czyli stylizowanej, ukazując sposób i trafność ich stosowania przez twórców do celów stylizacyjnych, jak i w obrębie onomastyki naturalnej, odzwierciedlającej powszechny zwyczaj nazewniczy utrwalony w literaturze i tym samym dostarczającej materiału do badań językowych historycznych i geograficznych. Na uwagę zasługuje monografia *Polskie rzeczowniki męskie na -o na tle słowiańskim* (1970), będąca zwieńczeniem poszukiwań naukowych w zakresie męskich nazw na *-o*. Praca ta przynosi ważne ustalenia dotyczące przyczyn pojawienia się końcówki rodzaju nijakiego w pewnej grupie maskulinów, jej funkcji wynikającej ze znaczenia rzeczowników przybierających tę końcówkę, a także podejmuje problem stosunku funkcji onomastycznej i apelatywnej sufiksów zakończonych na *-o*. Analizą objęte tu zostało słownictwo wyekscerpowane z dokumentów i zabytków języka polskiego doby staro- i nowopolskiej, występujące w dialektach języka polskiego, ale też w językach południowosłowiańskich (serbochorwackim, słoweńskim, bułgarskim i macedońskim), wschodniosłowiańskich (rosyjskim, białoruskim i ukraińskim) oraz zachodniosłowiańskich (słowackim, czeskim, łużyckich z uwzględnieniem wymarłych dialektów połabskich). W wyniku

przeprowadzonych analiz, obejmujących rozwój historyczno-językowy, słotwórstwo oraz fleksję kategorii słowiańskich rzeczowników męskich na -o, Z. Kurzowa przedstawia geografię i chronologię tej kategorii. Wyodrębnia dwa obszary geograficzne: południowo-wschodnią i zachodnią Słowiańszczyznę, które pozostają w ścisłej zależności z fleksją jednej grupy rzeczowników na -o, mianowicie nazwisk, i ich odmianą według deklinacji żeńskiej lub męskiej. Na tle tej geografii Polska przedstawia się jako teren przejściowy: obszary wschodnie, znające maskulina na -ko, ciążyą ku pierwszemu obszarowi, część środkowa i zachodnia ku drugiemu. Chronologia maskulinów na -o w językach słowiańskich uzależniona jest natomiast od produktywności tworzących je formantów, trwałości i jedności paradygmatu fleksyjnego, przy czym najstarszą warstwę we wszystkich językach słowiańskich stanowią nazwy własne przynależne do analizowanej kategorii morfologicznej. Co się tyczy funkcji apelatywnej i onomastycznej formantów, kierunek przechodniości jednej funkcji w drugą, ich prymarność i sekundarność, różnie kształtuje się w odniesieniu do poszczególnych sufiksów zakończonych na -o w każdym z języków słowiańskich.

Odrębną dziedziną działalności Z. Kurzowej były wieloletnie zespołowe badania języka Telewizji Polskiej, prowadzone pod jej kierownictwem. Język telewizji, który uznano za nową i wpływową ogólnopolską odmianę polszczyzny mówionej, poddano badaniom statystycznym, w czego wyniku stworzono listy frekwencyjne języka telewizji: listę słowoform i listę składników syntaktycznych. Przedstawiały one kompletne dane statystyczne na temat morfologii, składni, frazeologii i słownictwa polszczyzny przełomu lat 70. i 80. XX w., a wyniki tych badań zostały opublikowane w następujących pracach zbiorowych pod redakcją Z. Kurzowej: *Badania nad językiem telewizji polskiej. Studia metodologiczne i opisowe* (1985), *Właściwości składniowo-stylistyczne języka telewizji polskiej (na materiale list frekwencyjnych)* (1989), *Badania nad językiem telewizji polskiej. Ilościowy opis słownictwa* (1991). Zebrane dane statystyczne odnoszące się do frekwencji kategorii morfologicznych poszczególnych części mowy przedstawiono ponadto w tomie pod red. Władysława Miodunki *Język polski jako obcy. Programy nauczania na tle badań współczesnej polszczyzny* (1992). Nawiązaniem do badań języka telewizji była konferencja naukowa, której materiały zostały zamieszczone w tomie *Współczesna polszczyzna mówiona w odmianie opracowanej (oficjalnej)* (1994).

W kręgu zainteresowań naukowych Z. Kurzowej znajdowały się także prace leksykograficzne, zapoczątkowane przez opracowanie wspólnie z Renatą Grzegorczykową i Jadwigą Puzyniną *Indeksu a tergo do Słownika języka polskiego S.B. Lindego* (1961). W 1992 r. ukazał się (napisany wspólnie z Haliną Zgólkową) *Słownik minimum języka polskiego* (1993). Jest to pierwszy słownik minimum języka polskiego, przeznaczony dla cudzoziemców uczących się języka polskiego oraz dzieci w wieku szkolnym. Zawiera 1520 haseł, na które składają się wyrazy najczęściej używane w różnych odmianach współczesnej polszczyzny drugiej połowy XX w. Oprócz części słownikowej publikacja zawiera *Wiadomości gramatyczne*, czyli krótką

gramatykę języka polskiego obejmującą głównie wymowę i fleksję odmiennych części mowy. Drugą publikacją leksykograficzną o przeznaczeniu glottodydaktycznym jest słownik odmiany czasowników polskich *Tackling Polish Verbs* (1997). Podaje on wzory odmiany ponad 250 czasowników najczęściej używanych we współczesnej polszczyźnie, które zostały wybrane spośród czasowników opisanych w *Słowniku minimum*. Alfabetyczny słownik odmiany czasowników poprzedzają *Introductory Notes*, zawierające omówienie fleksji i derywacji czasowników polskich. *Tackling Polish Verbs* był pierwszym opracowaniem ujmującym w tak szerokim zakresie odmianę czasowników polskich. Rozwinięciem *Słownika minimum* jest *Ilustrowany słownik podstawowy języka polskiego* (1999), który gromadzi ok. 5000 wyrazów należących do najczęstszego słownictwa współczesnej polszczyzny. Nowością słownika jest, opracowany przez Justynę Winiarską, indeks pojęciowy wyrazów występujących w słowniku, a także sposób definiowania polegający na wyjaśnianiu wszystkich znaczeń tylko za pomocą wyrazów zawartych w słowniku. Innowacyjną propozycją leksykograficzną jest także *Słownik synonimów polskich* Zofii Kurzowej, Zofii Kubiszyn-Mędrali, Justyny Winiarskiej i Mirosława Skarżyńskiego, opracowany pod redakcją Z. Kurzowej (1998). *Novum* tego słownika wynika z przyjętych zasad wyodrębniania synonimii, łączących kryteria dystrybucyjne z semantycznymi. Synonimia ujmowana jest jako zjawisko kontekstowe, związane z wymienialnością synonimów bez zmiany znaczenia całego kontekstu, a ponadto jako zjawisko odnoszące się do znaczeń wyrazów, a nie do wyrazów jako „form hasłowych”. Słownik ten cieszył się dużą popularnością, o czym świadczą cztery dalsze wydania (1998–2006).

Dopełnieniem bogatego i różnorodnego dorobku naukowego Z. Kurzowej są jej artykuły dotyczące kultury języka i poprawności językowej: *Wyrazy natrętne. Moda i bezmyślność* (1978), *Problem wymowy w ujęciu leksykograficznym. Uwagi i postulaty na marginesie Słownika wymowy polskiej* (1979), *O pewnych konstrukcjach narzędnikowych we współczesnym języku polskim* (1986). W artykułach tych Z. Kurzowa sprzeciwiała się upowszechniającym się, zwłaszcza w środkach masowego przekazu, tendencjom do unifikacji, usuwaniu synonimii, wprowadzaniu polisemii i nadmiernym stosowaniu „słów wytrychów”. Wobec zachodzących zmian społecznych, mających istotny wpływ na zachowania językowe Polaków, postulowała konieczność edukacji w zakresie normy językowej polszczyzny. Z potrzeby oddziaływania edukacyjnego przygotowała nowe, IV i V wydanie *Sztuki mówienia* Bronisława Wiczorkiewicza (1977, 1980), które uzupełniła wstępem.

Tak bogaty i zróżnicowany tematycznie dorobek naukowy prof. Z. Kurzowej nigdy by nie powstał, gdyby nie nadzwyczajna pracowitość i zdyscyplinowanie jego twórczyni. Świadectwem tej niezwyklej pracowitości są zwłaszcza monografie kresowe, w tym liczący 500 stron *Język polski Wileńszczyzny*, które same zapewniają autorce trwałe miejsce w dziejach polskiego językoznawstwa. Pracowitość i dyscyplinę łączyła prof. Kurzowa z wielkim poczuciem obowiązku, nakazującym jej wciąż na nowo precyzyjnie przygotowywać wykłady i seminaria magisterskie. Przyciągały

one zawsze komplet studentów, urzeczonych jasnością, zrozumiałością, logiczną konsekwencją wywodów. Do ostatnich chwil prowadziła wykład monograficzny, martwiąc się, że postępująca choroba uniemożliwia jej kontynuowanie zajęć. Profesor Kurzowa zgromadziła wokół siebie liczne grono uczniów i współpracowników, stawiała im wysokie wymagania naukowe i etyczne, tworząc zarazem atmosferę wzajemnej pomocy, życzliwości i zrozumienia. Od swoich uczniów, z których większość jest już dzisiaj profesorami, wymagała wiedzy, rzetelności badawczej, jasności i konsekwencji w myśleniu, umiejętności wypowiedzania się, ich dokonania oceniała surowo, ale bardzo życzliwie. W ciągu długich lat pracy w Instytucie Filologii Polskiej UJ wypromowała 200 magistrów, ponad 20 doktorów, wiele razy była recenzentem rozpraw doktorskich i habilitacyjnych, opiniowała awanse profesorskie, napisała wiele recenzji wydawniczych.

Mimo naturalnego dystansu między nią a otoczeniem potrafiła nawiązać ze swoimi najbliższymi współpracownikami więzi szczerej przyjaźni. Była stała w swoich uczuciach, sympatiach, przekonaniach, konsekwentnie zachowywała zdecydowanie lewicowe poglądy i obywatelską postawę. Jej ogromna kultura osobista i wszechstronne zainteresowania sprawiały, że przyjemnie było z nią rozmawiać, przebywać w jej towarzystwie. Po piętnastu latach od śmierci nadal pozostaje z nami w swoich pracach, dokonaniach i w naszej wdzięcznej pamięci.

Obie monografie kresowe oraz wybór artykułów i opracowań dotyczących tematyki kresowej, historycznojęzykowej i współczesnego języka polskiego wydano w serii „Prace Językoznawcze Zofii Kurzowej” (t. I–IV, 2006–2007).

Literatura

- RADKIEWICZ M., 2015, *Publicystki lwowskiej „Awangardy” o „sprawach teatru, kina i radia”*, „Kultura Popularna” 4, nr 46, s. 56–67, [on-line:] <http://dx.doi.org/10.5604/16448340.1206486>.
- RUSZCZAKOWA H., 2007, *Z historii metodyki nauczania języka polskiego jako przedmiotu kierunkowego na Uniwersytecie Łódzkim (1946–1956)*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Litteralia Polonica” t. 9, s. 341–346.
- STARNAWSKI J., 1969, *Stefan Kawyn (28 marca 1904–29 września 1968)*, „Pamiętnik Literacki” LX, s. 417–424.

Remembering Prof. Zofia Kurzowa (on the fifteenth anniversary of her death)

Summary

On the fifteenth anniversary of her death in 2018, this paper presents the academic profile of Prof. Zofia Kurzowa. The authors focus on her most important scholarly achievements, including mono-

ographies and papers on eastern dialects of Polish, on word formation, team works conducted under her leadership on the language of Polish TV, and also lexicographic works. Moreover, we highlight Z. Kurzowa's didactic achievements as a university teacher and scientific supervisor, and her outstanding personality which manifested in her relations with her students, friends, and colleagues.